

Barraca del Canó

El Pont de Vilomara i Rocafort

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: La Serra de Pungrau
Alçada: 442

Coordenades:

Latitud: 41.71994
Longitud: 1.90911
UTM Est (X): 409259
UTM Nord (Y): 4619257

Classificació

Número de fitxa 08182 - 207
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Popular
Segle XIX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: A l'interior està ple d'envasos.
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08181A0090001000000F
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dl., 15/08/2016 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada a la Serra, a peu de l'antic camí que conduïa, passant per darrera el mas Donzell, a la Serra de Pungrau, al fons d'una feixa de cultiu de cereals.

Està construïda damunt d'una solera de pedra, És de planta circular i mesura dos metres i mig de diàmetre interior. La coberta és de lloses per aproximació de filades, amb la clau de volta visible. El cobriment de terra gairebé ha desaparegut. El voladís, es conserva força bé, tot i que hi ha alguna llosa despresa. El gruix dels murs és de 55 cm. Els brancals o muntants són rectes, amb una sola llinda plana. La porta mesura 1,20 metres d'alçada per 0,60 metres d'amplada. Disposa de dues obertures a mena d'espitlleres ubicades al nord i oest respectivament. No té tinells. La barraca està orientada al sud.

Segons informació facilitada oralment pel senyor Valentí Toscas, aquesta barraca havia estat emprada com a coetera. Estava destinada a guardar l'utilatge amb la finalitat de desfer pedregades i tempestes amb el llançament de coets. Quan els pagesos veien que s'apropava una tempesta i que podia malmetre els cultius, llençaven coets cap el cel per tal de trencar el núvol i evitar que la pedregada malmetés les collites.

Observacions:

Aquesta barraca no està inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. Al Pont de Vilomara i Rocafort aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- BOSCH, Laura; MONTLLÓ, Jordi (2013). La coetera de ca n'Amat (Cabrls, el Maresme). Contribució a l'estudi d'un bé patrimonial poc conegut dins la Serralada Litoral. Dins XXX Sessió d'Estudis Mataronins. 23 de novembre de 2013. Ed. Museu Arxiu de Santa Maria
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

